

La joventut foradada

Hari Camús Fueyo

Resum

En aquest article s'intenta parlar de la joventut actual a partir de la comparació entre dues sèries de dibuixos infantils amb quaranta anys de diferència, «Els Picapedra» i «Els Simpson». Des de la societat de mercat, l'entrada als electrodomèstics d'obligada necessitat en tota casa, a la societat decebuda de qualsevol revolució, que intenta viure el moment i ja no li preocupa res més, adults de la generació que creix i s'està fent gran en l'actualitat, malgrat nosaltres mateixos; la del reciclatge ecològic o econòmic, la que no li resta més que foradar-se.

[...]Se le enseña a dormir, a moverse, a caminar, a hablar y cantar y cada nuevo logro del bebé es una fuente de satisfacciones para los que le rodean. Pero también hay que enseñarle a tolerar las frustraciones a través de los límites. Quizás sea ese, el poner límites, el gran desafío que enfrentan las nuevas generaciones.

Miriam Botbol (2005)

[...]En *El Banquete*, Eros no se presenta como un fin en sí mismo, es, como dice Platón, «deseo de algo». Con Eros, como hijo de la pobreza y la abundancia, Platón resuelve el movimiento que conduce a la posesión del objeto como un desplazamiento que va de la ausencia a la presencia, o sea, del «no ser al ser». Este movimiento se opera por obra del deseo. Pero se ama o se desea aquello que no se tiene. Así, se podría decir que el deseo es la operación del espíritu que lo conduce a la perfección y que parte siempre desde el punto de partida de la ausencia del ser, de la carencia del bien o de belleza. Es el supuesto de «una privación en el origen», de una orfandad y ausencia de ser, por un lado, y de «un orden» preexistente de aquello susceptible de ser deseado, orden establecido desde la eternidad

G. Scarlatto (1996)

M'agradaria parlar de la joventut foradada, aquesta que veiem pels carrers, amb roba estripada,

amb ferros i metalls diversos enganxats i grapats al cos, amb motxilles i pertinences personals a l'espatlla, en grup o amb gos, amb rastes o sense; sense desodorant perquè no és natural i *okupant* els carrers i les cases deshabitades. Aquests que viuen la veritat provocadora per la nostra societat, aquests que ens fan pensar i molt, aquests que ens recorden que hem fracassat.

Des de fa uns anys, des que el discurs dels perills de veure la *tele* s'ha estancat en un estereotip i ha esdevingut obsolet —potser és una simple coincidència—, ha anat proliferant i reproduint-se una moda que va més enllà de la indumentària. És el que anomeno la moda de foradar-se: formes diverses de foradar-se, apedaçar-se i formar un puzzle amb objectes diversos de diferent origen i època, de manera que al resultat no li falti de res.

Els foraden i descuiden parts del seu cos repetint una consigna que, als seus grans, se'ns fa desagradable. Cerquen viure una manca amb la qual no acaben de trobar-se. Sovint cerquen una manca primordial que esdevindria motora de desigs. Desitgen necessitar.

Cada vegada que veig «Els Simpson», la sèrie de dibuixos animats apareguda en l'última dècada del segle xx, ho penso. Sempre els he comparat amb «Els Picapedra» de fa quaranta anys. La «joventut Picapedra» segurament va inspirar les queixes juvenils dels anys 60 i 70. La joventut representada pels Simpson és la de la manca de diferenciació i confusió entre els adults i els infants, a través d'aquests dibuixos animats i la seva sàtira i cinisme, es caricaturitza a uns adults decebuts, irresponsables, mentiders, egoistes. Això sí, «amb bon cor», com si parléssim de menors, on els ideals es representen en personatges ficticis de la TV: un pallaso que surt a la seva *tele* és l'ídol de tothom, és venerat com la millor persona que existeix al món. Els diferents personatges que conviuen en una població confonen el paper que interpreta el pallaso en la pantalla amb la seva vida real i senten grans decepcions si se'l troba implicat enmig de grans fraus econòmics...

Pels principals protagonistes d'aquests dibuixos animats: una mare de tots, àdhuc de l'immadur marit; un pare-nen que funciona a impulsos i sempre necessita de la llei externa a ell per pensar una mica; un fill gran sense temps d'espera per a aconseguir el que vol i que sembla que no pari de jugar al joc de provocar a tothom; una filla mitjana, plena de llibres i sabers dels quals mai no en té prou, que es responsabilitza per tots i no juga mai. I finalment, un bebè ple, amb la seva oralitat, amb el seu xumet.

Resulta curiós analitzar com omplen el seu temps els diversos personatges, la mare l'omple fent de mestressa de casa per no pensar en el què hagués pogut ser ni en el què voldria fer. El pare l'omple en menjar, beure i veure la TV, quan no treballa per obligació. Un fill l'omple, sense parar, en trobar altres més febles que ell per sentir-se l'únic i el millor, el més llest. La seva germana, es dedica a omplir-se de sabers. I la petita, amb el xumet. Tots ells corren sense pensar en els perills als quals s'arrisquen —un residu tòxic de la central nuclear on treballa el pare recorre tota la població a causa de les seves presses— per trobar-se, omplint un sofà, a compartir allò que els uneix: la caixa dels ídols prefabricats i maquillats: la televisió que acaba d'omplir el temps de tots.

L'autor d'aquests dibuixos mostra, d'una manera tan lúcida com cínica el què està passant. Potser el cinisme és dels pocs recursos que hi resten per retratar l'actual societat de consum, on tot està permès mentre que un jutge no dictamini que hi ha proves d'il·legalitat. Crec però que estem arribant a un tipus de societat on, més que mai en la història de l'ésser humà, moralitat i legalitat esdevenen el mateix però per camins inversos a èpoques anteriors. De la moral com el resultat de la interiorització de les lleis transmeses pels adults, hem passat a projectar la manca de límits fins a trobar algun que se'ns imposi des de fora.

Però, què és això de la joventut foradada? És molt similar al què fa a la infància amb psicosis, on els nens, plens de no-res i amb poc o cap espai per a la fantasia fan forats, dibuixen amb forats, els atrauen els forats, i, alhora, no suporten els forats ni les mancances, els tapen, els omplen, s'omplen. S'omplen d'objectes o es buiden ells mateixos quan els en manquen... Aquesta joventut de la que parlo, ha tingut una infància plena d'objectes que feien de tot, d'informació televisiva i virtual, de menjars escombraries i de cel·lulitis infantil, de tireta per a cada «pupita»; d'activitats escolars i extraescolars, de material escolar i de contes i cançons infantils, d'horari ple. No han tingut temps per a avorrir-se

i desitjar fer, ni per suportar el temps d'espera, l'espera amb il·lusió de temps per a consolidar fantasies com a fantasies i no com a realitats.

Els hem omplert perquè no hi hagués esquerdes, espais, buidors... per patir. Mentrestant, el «com si» es convertia en «no-res» ...

En arribar a l'adolescència i sense experiències de frustracions o cap experiència; a què podien rebel·lar-se sinó a la completut del no-res?... Com protestar? Davant de quins adults si som la generació d'adults que juguem a l'eterna joventut fins a la mort i que juguem a iguals, col·legues i demòcrates amb els nostres joves?

L'anorèxia, la drogoaddicció i la violència apareixen com els grans perills de la joventut que la societat anomena i, pels quals els mitjans de comunicació proclamen i reclamen ajudes, però la imatge de la seva actualitat va més enllà dels que molesten i provoquen dispendis, es troba i es veu en les modes. Els joves no tan sols es foraden i buiden amb aquestes malalties greus i s'omplen d'elles o d'embarassos. També s'omplen de forats no tan sols en les orelles, sinó en les celles, parpelles, galtes, llavis, llengua, melic, clítoris, penis... També, i al mateix temps, s'apedacen la roba, els vehicles...

Un exemple del que vull explicar es pot veure en els pentinats. Hi ha una forma curiosa d'aconseguir que els cabells manquin, alhora que són llargs, de tots els estils i de cap, que no hagin de fer l'elecció: és dur-ho tot alhora. Els perruquers més famosos s'han fet ressò d'aquesta tendència: llarg, alhora que curt, alhora que es té, alhora que no es té, de tants colors alhora com es vulgui; net, alhora que no rentat. No els manca de res a aquests cabells! L'exigència és «ara mateix», «alhora», «al mateix temps»... Sense haver d'escollir no hi ha cap dubte, tampoc cap dol. Sense temps d'espera no hi ha futur: «aquí te pillo, aquí te mato» tan de moda, també...

Però aquests joves als quals no els falta de res estan foradats i foraden... Per a experimentar alguna mancança viuen al carrer. Sense companyia, alguns s'acompanyen d'un gos. Altres se'n van de casa per ocupar-ne una altra, tota vegada que tampoc no suporten que algú s'ompli les butxaques a costa de la inflació i el mercat ple.

La polaritat ocupa l'actualitat d'aquests joves, o tot, o no-res. O buits o plens de buidor.

En aquesta societat que vivim tan plena d'informació, fins i tot sobre mentides, on la moralitat depèn de la justícia, els joves fan símptomes d'ella foradant-se... I els adults ens alienem cada cop més, sobtant-nos, preocupant-nos, de vegades plorant, altres criticant i legalitzant,

també recorrem al cinisme, la forma més alienada de jutjar el que hom observa des de fora, com si no anés amb nosaltres.

Quan anomeno aquesta època en el meu diccionari privat, li dic l'etapa de transició entre els Picapedra i els Simpson, per optimisme, perquè tinc esperança i il·lusió; transició de la societat de consum a la del reciclatge. Explicar-me m'apartaria dels forats d'avui i de la reflexió que proposo per arribar a d'altres formes més sanes d'ajudar a créixer als infants i fer-se adults... I, per què no? Potser cal veure la televisió amb ells ajudant-los a reconèixer les mentides i miratges que estan tan novament i moralment de moda.

Mentre repasso i deixo descansar aquests apunts, el nou govern del nostre país, s'ha adonat que la franja de l'horari infantil de TV (!) ... està envaït per programes «d'adults» i que poden

pervertir als més petits. Volen pactar amb les cadenes televisives perquè compleixin les lleis i respectin aquest horari... No podríem anar més enllà amb la nostra responsabilitat com adults?

Hari Camús Fueyo

Homer, 63, 2n 1a

hari@menta.net

Bibliografia

BOTBOL, M. (2005). *Bebé: bienvenido al mundo*. Madrid: Editorial Síntesis, 2005.

SCARLATTO, G. (1996). *El banquete de Platón. Borrador de una experiencia de lectura*. http://www.artnovela.com.ar/modules.php?name=Content_pa=showpage_pid=24.